

Informata për vaksinën Pfizer BioN/Tech kundër COVID-19

Të dhëna të përgjithshme për vaksinën

Deri më tani janë aprovuar disa lloje të vaksinave kundër COVID-19, të cilat janë njejtë të përshtatshme për mbrojtje individuale kundër COVID-19, si dhe mundësia më e mirë për të luftuar pandeminë. Vaksinat Pfizer BioN/Tech kundër COVID-19 është vaksinë mRNA (messenger RNA). Pjesa mRNA e udhëzon qelizën që të prodhoj proteina të antigjenit S (një pjesë e majave proteinike që janë unike për SARS-CoV-2) të nxisë përgjigje imunitare. Efikasiteti i treguar në testet klinike tek pjesëmarrësit me apo pa dëshmi të infektimit të mëparshëm me SARS-CoV-2, dhe të cilët kanë marrë dozën e plotë të vaksinës (2 doza), është rreth 95%, duke u bazuar në përcjellje mesatare deri në dy muaj. Efikasiteti në parandalimin e sëmundjes së rëndë prej COVID-19 (për shembull, shtrimi në spital), ishte rreth 85%. Kjo do të thotë se nëse një person që është vaksinuar me vaksinën kundër COVID-19 bie në kontakt me patogjenin, mundësia që të mos sëmuret është shumë e lartë. Ende nuk dihet se për sa kohë zgjatë kjo mbrojtje pasvaksinale prandaj edhe nëse personi është i vaksinuar komplet përsëri është e

nevojshme që të vazhdohet me zbatimin e masave parandaluese që të mbronë veten dhe të tjerët. Ende nuk mund të thuhet me siguri nëse personat që janë komplet të vaksinuar mund ta përhapin apo jo virusin (SARS-CoV-2).

Vaksina duhet të administrohet me dy doza në intervalin e rekomanduar prej 21-28 ditë. Nëse doza e dytë aksidentalisht administrohet më herët se 21 ditë, atëherë vakcina nuk ka nevojë të përsëritet.

Në rast të kufizimeve në furnizim, doza e dytë nuk duhet të shtyhet më shumë se 42 ditë (6 javë). Mbrojtja fillon afërsisht 2 deri në 3 javë pas dozës së parë të vaksinës kundër COVID-19. Personat e vaksinuar mund të mos jenë plotësisht të mbrojtur deri në 14 ditë pas administrimit të dozës së dytë. Dy javë pas dozës dytë personi është i imunizuar plotësisht. Të dy dozat janë të nevojshme për mbrojtje. Administrimi i vaksinës duhet të bëhet në mënyrë intramuskulare (i.m.). Vendi i preferuar për aplikim është pjesa e sipërme e krahut në muskulin deltoid.

Personat të cilët duhet të vaksinohen

Vaksina Pfizer BioN/Tech është aprovuar për personat mbi 12 vjeç. Sipas planit të vaksinimit rekomandohet të vaksinohen personat mbi 16 vjeç me vaksinën Pfizer deri sa

personave 12-15 vjeç

të ju rekomandohet vaksinimi nëse vuajnë nga ndonjë sëmundje kronike.

Është

me rëndësi që varësisht nga sasia e vaksinave që janë në dispozicion të

vaksinohen së pari personat që janë në rrezik të lartë të infektimit me

SARS-CoV-2 (për shkak të profesionit), si dhe personat me sëmundje kronike që

risin rrezikun për forma të rënda të sëmundjes duke përfshirë obezitetin,

sëmundjet kardiovaskulare, sëmundjet e frymëmarrjes dhe diabetin.

Vaksinimi

mund të ju ofrohet grave që ushqejnë me gji nëse ato janë pjesë e një grupi me

përparësi për vaksinim. OBSH nuk rekomandon ndërprerjen e të ushqyerit me gji

pas vaksinimit.

Personat të cilët nuk duhet të vaksinohen

Personat me histori

të ndonjë reaksioni të rëndë alergjik (p.sh. anafilaksia), ndaj cilido nga

përbërësit e vaksinës. Vaksina Pfizer nuk duhet të administrohet tek personat

me histori të reaksioneve të rënda alergjike ndaj polietilen glikolit (PEG),

ose molekulave të ndërlidhura.

Personat me reaksion të menjëhershëm alergjik (p.sh. anafilaksia, urtikaria, angioedema, problemet në frymëmarrjes), ndaj dozës së parë të vaksinës nuk duhet të marrin dozën e dytë.

Grupet e veçanta për vaksinim

Vaksinimi i personave me sëmundje akute të përcjellur me temperaturë mbi 38.5°C, të shtyhet deri pas shërimit. Megjithatë, personat me sëmundje akute (me temperature nën 38.5°C), si dhe me simptoma të qëndrueshme mund të marrin vaksinën (p.sh. personat me sëmundje pulmonare obstruktive kronike).

Vaksinimi

gjatë shtatzënisë – Gratë gjatë shtatzënisë janë në rrezik më të lartë të përjetojnë forma të rënda të COVID-19. Të dhënat në dispozicion janë të limituara për të vlerësuar sigurinë e vaksinës në shtatzëni.

Rekomandohet të bëhet vlerësimi i riskut para se të merret vendimi për administrimin e vaksinës kundër COVID-19 gjatë shtatzënisë si më poshtë:

- Rreziku i ekspozimit ndaj COVID-19,
- Rreziku për formë të rëndë të sëmundjes,

- Përfitimet nga vaksina,
- Dëshmitë e kufizuara për sigurinë e vaksinës gjatë shtatzënisë.

Për këtë arsye, gratë shtatzëna me rrezik të lartë të ekspozimit ndaj SARS-CoV-2 (p.sh. punëtorët shëndetësorë, atëhere kur sëmundja është e përhapur në masë), ose ato të cilat kanë sëmundje kronike të cilave ju shtohet rreziku për formë të rëndë të sëmundjes mund të vaksinohen pas konsultimit dhe vlerësimit nga gjinekologu (mjeku i cili është duke e përcjellë shtatzëninë).

Një numër i konsiderueshëm i grave shtatzëna janë vaksinuar deri më tani në tërë botën, ku gjatë mbikëqyrjes nuk është identifikuar ndonjë shqetësim për sigurinë e vaksinës tek shtatzëna dhe tek foshnja e tyre.

Një përfitim i mundshëm i imunizimit gjatë shtatzënisë është transferimi transplacentar i antitropave të nënës tek foshnja. Ky transferim i antitropave ndodhë edhe pas vaksinimit kundër Covid-19, i cili teorikisht mund të ofrojë mbrojtje neonatale. E njëjta gjë është konstatuar edhe tek nënat gjidhënëse.

Rekomandohet që anëtarët e familjes së shtatzënë dhe rrethi i saj duhet të imunizohen me vaksinë

kundër COVID-19.

Vaksinimi pas kalimit të sëmundjes – Personat të cilët kanë qenë të sëmurë me COVID-19 dhe janë shëruar duhet të vaksinohen. Ende nuk dihet për sa kohë janë të mbrojtur personat pasi të jenë shëruar nga COVID-19. Vaksina mund të administrohet 28 ditë pas testit pozitiv për COVID-19 ose 28 ditë pas shfaqjes së simptomave të para. Studimet kanë treguar se vaksinimi siguron një nxitje të fortë imunitare për mbrojtje tek personat të cilët janë shëruar nga COVID-19.

Nëse personi ka histori të **sindromës inflamatore multisistemike** tek të rriturit ose fëmijët (MIS-A ose MIS-C), duhet konsideruar shtyrjen e vaksinimit derisa të shërohet, zakonisht 90 ditë pas diagnozës së MIS -A ose MIS-C.

Personat me imunitet të ulët mund të kenë reagim të zvogëluar imunitar ndaj vaksinës. Megjithatë, nëse janë pjesë e grupit të rekomanduar për vaksinim mund të vaksinohen. Anëtarët e familjes së personave me sistem imunitar të dobësuar duhet të imunizohen me vaksinë kundër COVID-19.

Personat HIV pozitiv të cilët kontrollohen dhe janë nën terapinë aktive antiretrovirale si dhe janë pjesë e grupit të rekomanduar për vaksinim mund të vaksinohen pas

konsultimit me mjekun
e tyre.

Për personat që kanë marrë
antitrupa monoklonalë ose plazmë konvaleshente si pjesë e
trajtimit të
COVID-19, vaksinimi duhet të shtyhet për të paktën 90 ditë.

Efektet e padëshirueshme pasvaksinale

Si çdo vaksinë tjetër edhe vakcina
kundër COVID-19 mund të shkaktojë efekte anësore. Shfaqen
zakonisht brenda 2 ditëve pas vaksinimit dhe rrallë zgjasin më
shumë se 1 deri
në 2 ditë. Efektet anësore pasvaksinale janë raportuar në më
pak se në 10% të
personave të vaksinuar.

Efektet anësore të raportuara pas vaksinimit
kundër COVID-19 kanë qenë kryesisht të lehta deri në mesatare.
Ato përfshijnë:
ethe, lodhje, dhimbje koke, dhimbje muskulore, diarre si dhe
dhimbje në vendin
e injektimit. Mundësia e paraqitjes së ndonjërës prej këtyre
efekteve anësore
pas vaksinimit ndryshojnë sipas vaksinës specifike COVID-19
dhe reagimit të
organizmit.

Efektet anësore mund të jenë: a)
shumë të zakonshme ($\geq 1/10$): dhimbje koke, artralgi, mialgi,
dhimbje në vendin

e injektimit, lodhje, ethe, temperaturë (më e shpeshtë pas dozës së 2-të),
ënjtje në vendin e injektimit; b) të zakonshme ($\geq 1/100$ to $\square 1/10$) si mundim, skuqje në vendin e injektimit;
c) të pazakonshme ($\geq 1/1\ 000$ to $\square 1/100$) si limfadenopati, pagjumësi, dhimbje në ekstremitete, parehati, kruarje në vendin e injektimit; d) të rralla ($\geq 1/10\ 000$ to $\square 1/1\ 000$) si paraliza e Bellit (paraliza faciale periferike akute).

Efektet anësore

më serioze ose afatgjata pasvaksinale janë të mundshme por janë jashtëzakonisht të rralla. Komiteti i sigurisë në EMA (PRAC) ka arritur në përfundim se miokarditi dhe perikarditi mund të paraqiten në raste shumë të rralla pas vaksinimit me vaksinat mRNA kundër COVID-19 (Comirnaty dhe Spikevax). Prandaj rekomandohet që miokarditit dhe perikarditit të raportohen si efekte anësore shumë të rralla duke rritur ndërgjegjësimin mes profesionistëve të kujdesit shëndetësor dhe personave që marrin vaksinën. Miokarditi dhe perikarditi janë gjendje inflamatore të zemrës me simptomatologji si frymëzënje, çrregullim të ritmit të zemrës dhe dhembje gjoksi.

Informata me rëndësi

Duhet të ketë një interval kohor minimal prej 14 ditësh mes administrimit të kësaj vaksine dhe çfarëdo

vaksine tjetër kundër sëmundjeve të tjera.

Pas administrimit të vaksinës, personi duhet të qëndroj nën përcjellje nga stafi mjekësor për 15 minuta. Për personat me histori të reaksionit të menjëhershëm alergjik ndaj ndonjë vaksine tjetër ose terapie me injektim duhet të bëhet vlerësimi i rrezikut për të përcaktuar llojin dhe ashpërsinë e reagimit të cilët duhet të vrojtohen për 30 minuta pas vaksinimit. Në rastet shumë të rralla kur reaksione të rënda alergjike u raportuan këto reagime zakonisht ndodhën në 30 minutat e para pas vaksinimit.

Raportimi i reaksioneve të padëshiruara pas autorizimit të këtij produktit mjekësor është i rëndësishëm, prandaj çdo person që përjeton efekte anësore jo të lehta të lajmërohet tek mjeku familjar për raportim dhe trajtim eventuale.

Profesionistëve të kujdesit shëndetësor iu kërkohet të raportojnë efektet e padëshiruara përmes formës së raportimit të EPPV-së ku përshkruhen të gjitha detajet, me këtë rast mundësohet monitorimi i vazhdueshëm të ekuilibrit përfitim/rrezik nga vakcina.

Fertiliteti

dhe vakcina – Aktualisht

nuk ka asnjë provë që ndonjë vaksinë përfshirë këtu edhe vaksinat kundër

COVID-19, mund të shkaktojnë probleme në fertilitetin femëror

ose mashkullor.

CDC nuk rekomandon testimin rutinor të shtatzënisë para vaksinimit kundër COVID-19, edhe nëse e kupton që është shtatzënë nuk ka nevojë të ndërprejë shtatzëninë pasi ka marrë vaksinën kundër COVID-19. Ashtu si me të gjitha vaksinat, shkencëtarët po studiojnë vaksinat kundër COVID-19 me kujdes për efektet anësore tani dhe do të raportojnë gjetjet pasi ato të bëhen të disponueshme.

Reaksione të lidhura me ankthin – Reaksionet e lidhura me ankthin, përfshirë reaksionet vazovagale (sinkopa), hiperventilimi ose reaksionet e lidhura me stresin mund të ndodhin në lidhje me vaksinimin si reagim psikogjen ndaj injeksionit me gjilpërë. Është e rëndësishme që të ekzistojnë masat paraprake për të shmangur lëndimin nga alivanosja.

Çrregullimet e trombocitopenisë dhe koagulimit – Ashtu

si me injeksionet tjera intramuskulare, vaksina duhet të injektohet me kujdes tek personat që marrin terapi antikoagulante ose ata me trombocitopeni ose ndonjë çrregullim të koagulimit (siç është hemofilia), sepse te këta persona mund të ndodh gjakderdhje ose mavijosje pas administrimit intramuskular.

Efikasiteti i vaksinës prej 95%

– Te personat

e vaksinuar e ul mundësinë e prekjes nga Covid-19 për 95%, krahasuar me personat që nuk e kanë marrë vaksinën.

Këto rezultate vijnë pas dozës së dytë, e cila e rritë përgjigjen imunitare të organizmit. Kjo është shumë e rëndësishme duke marrë parasysh të dhënat e fundit se një dozë e vetme e vaksinës mund të mos ofrojë mbrojtje të mjaftueshme kundër variantit të ri Delta të virusit.

Rezultate të shkëlqyeshme janë regjistruar edhe nga vaksinimi praktik apo nga të dhënat e përfituara në botën reale. P.sh., në programin e vaksinimit masiv të nisur në Izrael me vaksinën Pfizer, infeksionet simptomatike me Covid-19 u ulën për 94%.

Mbrojtja

nga vaksinat – Meqenëse

vaksinat janë testuar tek nga vera e vitit 2020, nuk e dijmë kohëzgjatjen e saktë të mbrojtjes që ofrojnë. Por, vaksinat po ashtu nxisin përgjigjen e vazhdueshme të limfociteve B në qendrat germinale të nyjeve limfatike që mund të zgjasë për vite me rradhë. Mbrojtja nga vaksinimi është më komplekse se sa thjeshtë prodhimi i antitropave dhe përfshinë edhe imunitetin qelizor.

Parandalimi

i bartjes së virusit, vdekjes dhe hospitalizimit me vaksinën kundër COVID-19 Personat e vaksinuar kanë më pak gjasë se sa ata që nuk janë vaksinuar të transmetojnë infeksionin tek personat e tjerë. Në një studim të kryer në Izrael të vaksinuarit me vaksinën Pfizer BioN/Tech kishin për 90% më pak rrezik për infeksion asimptomatik, krahasuar me ata që nuk ishin vaksinuar.

Në Izrael, rastet e Covid-19 tek fëmijët u zvogëluan ndjeshëm me rritjen e përqindjes së vaksinimit tek të rriturit. Kjo tregon për një dobi shtesë të popullatës nga imunizimi masiv sepse ulen rastet e sëmundjes. Këto të dhëna inkurajuese na dëshmojnë se vaksinat e sotme në përdorim na mbrojnë fuqishëm edhe nga sëmundja edhe përhapja e saj.

Megjithatë, duhet përmendur se asnjë vaksinë nuk është 100% efikase, prandaj nuk mund të themi se vaksinat plotësisht e zhdukin rrezikun e infektimit dhe sëmundjes simptomatike.

Personat

me imunitet të komprometuar – Te

kjo kategori e pacientëve, vaksinat duhet të përfundojnë të paktën 2 javë para se të fillohet me terapi immunosupresore. Kur vaksinohen persona me imunitet të komprometuar kundër Covid-19, duhet të njoftohen që mund të

kenë efektivitet më të ulur të vaksinës. Po ashtu, duhet të rikujtohet për rëndësinë e vazhdueshme të masave të tjera parandaluese siç janë mbajtja e maskës në hapësira të brendshme publike, distanca, shmangia e turmave dhe larja e duarve.

Testimi

pas vaksinimit – Personat

e vaksinuar me vaksinat Covid-19 prodhojnë antitrupa ndaj proteinës xhembore (“spike protein”) të SARS-CoV-2.

Është e rëndësishme të theksohet se shumica e testeve serologjike në dispozicion testojnë antitruapat ndaj nukleokapsidës virale dhe jo ata kundër spike-proteinës, të cilët prodhohen pas vaksinimit. Prandaj, është normale që personat e vaksinuar në këto testime dalin negativ dhe nuk duhet të shqetësohen për veprimin e vaksinës.

Kohëve të fundit janë autorizuar edhe teste serologjike që kërkojnë antitruapat specifike neutralizues pasvaksinalë, por FDA dhe CDC nuk rekomandojnë testimin rutinor të efikasitetit të vaksinimit me këto teste.

Vaksinimi

i pacientëve që janë shëruar nga COVID-19 – Meqenëse reinfektimi pas shërimit nga COVID-19 është i rrallë në muajt e parë, shumë shtete e kanë shtyrë vaksinimin e këtyre personave në interval prej së paku 3-6 muaj pas infektimit.

Por, nëse një person që është shëruar nga COVID-19 dëshiron ta marrë vaksinën sa më shpejtë të jetë e mundur atëherë nuk ka ndonjë kundërrindikacion për t'u vaksinuar.

Vaksinat

kundër variantit Delta të koronavirusëve – Efikasiteti i vaksinës kundër hospitalizimit të personave të sëmurë me variantin Delta është 75% pas dozës së parë dhe rritet në 94% pas dozës së dytë. Te varianti Alfa këto shifra janë 78% pas dozës së parë dhe 92% pas dozës së dytë. Kurse efikasiteti i vaksinës kundër infeksionit simptomatik me variantin Delta është 31% pas dozës së parë dhe 60-80% pas të dytës.

Më së shumti preken personat e pavaksinuar. Në SHBA, nga 10.000 rastet e vdekjeve të raportuara në muajin Qershor 2021, gjithsejt 99.2% e personave të vdekur ishin të pavaksinuar.

Pjesa tjetër ishin persona që nuk e kanë kryer vaksinimin e plotë me dy doza.

Burimet

dhe informatat shtesë:

<https://www.cdc.gov/coronavirus/2019-ncov/vaccines/recommendations/pregnancy.html>

<https://www.ema.europa.eu/en/human-regulatory/overview/public-health-threats/coronavirus-disease-covid-19/treatments-vaccines/vaccines-covid-19/covid-19-vaccines-authorized>

<https://www.who.int/publications/m/item/comirnaty-covid-19-mrna-vaccine>

https://www.rki.de/DE/Content/Infekt/Impfen/Materialien/Downloads-COVID-19-Vektorimpfstoff/Aufklaerungsbogen-Englisch.pdf?__blob=publicationFile

<https://www.cdc.gov/coronavirus/2019-ncov/vaccines/faq.html>

Informata të rëndësishme për vaksinën Oxford / AstraZeneca kundër COVID-19

Të dhëna të përgjithshme për vaksinën

Vaksina

Oxford/AstraZeneca kundër COVID-19 është vaksinë vektoriale e

përfituar në
mënyrë gjenetike prodhimi i së cilës bazohet në teknologji të
avancuar. Vaksina
përbëhet nga të ashtuquajturat viruse vektor të cilët nuk mund
të shumohen.
Këto nuk janë vaksina të gjalla. Virusi vektor përmban dhe
transporton
informacionin gjenetik për një proteinë të vetme të
koronavirusit, të
ashtuquajturën proteinë gjembore (spike protein). Informacioni
i transmetuar
nga virusi me vektor nuk integrohet në gjenomin e njeriut pas
vaksinimit por
“lexohet” pas hyrjes (kryesisht në qelizat e muskujve në
vendin e
vaksinimit dhe në disa qeliza mbrojtëse), ku qeliza të tilla
prodhojnë vetë
proteinën spike. Si rezultat, antitrupa dhe qeliza imune
prodhohen kundër
proteinës spike të virusit ku krijohet përgjigje mbrojtëse
imunitare.

Vaksina AstraZeneca kundër
COVID-19 përdoret vetëm për injektim
intramuskular, aplikohet në muskulin deltoid të pjesës së
sipërme të krahut.
Vaksinimi me vaksinën
AstraZeneca kundër COVID-19 përbëhet nga dy doza të ndara prej
0.5 ml. Doza e
dytë duhet të administrohet ndërmjet 4 deri në 12 javë (28
deri 84 ditë).

Vaksina AstraZeneca ka një efikasitet
prej 63.09% kundër infeksionit simptomatik SARS-CoV-2. Kjo do
të thotë se

mundësia për t'u infektuar me COVID-19 është deri në 63% mes personave të vaksinuar për COVID-19 më e ulët se te personat që nuk ishin të vaksinuar.

Prandaj, nëse një person i vaksinuar me këtë vaksinë kundër COVID-19 bie në kontakt me virusin ekziston një probabilitet i lartë që personi të mos sëmuret.

Edhe nëse personi është komplet i vaksinuar është e nevojshme që të vazhdohet

me zbatimin e masave parandaluese që të mbrojnë veten dhe të tjerët. Arsyeja është se mbrojtja nuk fillon menjëherë pas

vaksinimit dhe kjo mbrojtje nuk është e njëjtë tek të gjithë personat që janë vaksinuar.

Përveç kësaj, ende nuk mund të thuhet me siguri nëse personat që janë të

vaksinuar me dy doza të vaksinës mund të vazhdojnë ta përhapin virusin

(SARS-CoV-2).

Kohëzgjatja e mbrojtjes nga vakcina ende nuk dihet, është duke u përcjellur me

hulumtime klinike të vazhdueshme. Mbrojtja fillon afërsisht 2 deri në 3 javë

pas dozës së parë të vaksinës AstraZeneca kundër COVID-19.

Personat e vaksinuar

mund të mos jenë të mbrojtur plotësisht deri në 15 ditë pas administrimit të

dozës së dytë. Dy javë pas dozës dytë personi është plotësisht i imunizuar.

Personat të cilët duhet të vaksinohen

Me vaksinën AstraZeneca mund të vaksinohen personat e moshës mbi 18 vjeç. Për sigurinë dhe efikasitetin e vaksinës

AstraZeneca

kundër COVID-19 te fëmijët dhe adoleshentët (më të rinj se 18 vjeç), nuk ka dëshmi të mjaftueshme.

Është

me rëndësi që varësisht nga sasia e vaksinave në dispozicion të vaksinohen së pari personat që janë në rrezik të lartë të infektimit me SARS-CoV-2 për shkak të profesionit të tyre si dhe personat me sëmundje kronike shoqëruese që janë në rrezik për forma të rënda të sëmundjes duke përfshirë obezitetin, sëmundjet kardiovaskulare, sëmundjet e frymëmarrjes dhe diabetin.

Vaksinimi

mund të ju ofrohet grave që ushqejnë me gji nëse ato janë pjesë e një grupi me përparësi për vaksinim. OBSH nuk rekomandon ndërprerjen e ushqyerjes me gji pas vaksinimit.

Personat të cilët nuk duhet të vaksinohen

- Fëmijët dhe adoleshentët deri në moshën 18 vjeçare.
- Personat të cilët kanë përjetuar reaksion të rëndë alergjik (p.sh. anafilaksi) ndaj cilido nga përbërësit e vaksinës (polietilen glikolit (PEG), ose molekulave të

ndërlidhura, L-Histidinë, L-Monohidrat hidrokloruri i histidinës, Heksahidrat klorur magnezi, Polisorbat 80, Etanol, Saharozë, Klorur natriumi, Edetat natriumi).

- Personat me reaksion të menjëhershëm alergjik (anafilaksi, urtikarie, angioedem, probleme me frymëmarrje), ndaj dozës së parë nuk duhet të marrin dozen e dytë.
- Nuk duhet të aplikohet doza e dytë personave që kanë pasur mpiksje gjaku me trombocite të ulëta (trombozë me sindromën trombocitopenike), pas marrjes së dozës së parë.

Grupet e veçanta për vaksinim

Vaksinimi

gjatë shtatzënisë – Gratë gjatë shtatzënisë janë në rrezik më të lartë të përjetojnë forma të rënda të COVID-19. Të dhënat në dispozicion janë të limituara për të vlerësuar sigurinë e vaksinës në shtatzëni.

Rekomandohet të bëhet vlerësimi i riskut para se të merret vendimi për administrimin e vaksinës kundër COVID-19

gjatë shtatzënisë si më poshtë:

- Rreziku i ekspozimit ndaj COVID-19,
- Rreziku për formë të rëndë të sëmundjes,
- Përfitimet

- nga vaksina,
- Dëshmitë e kufizuara për sigurinë e vaksinës gjatë shtatëzënësive.

Për këtë arsye, gratë shtatzëna me rrezik të lartë të ekspozimit ndaj SARS-CoV-2 (p.sh. punëtorët shëndetësorë, atëhere kur sëmundja është e përhapur në masë), ose ato të cilat kanë sëmundje kronike të cilave ju shtohet rrezikun për formë të rëndë të sëmundjes mund të vaksinohen pas konsultimit dhe vlerësimit nga gjinekologu (mjeku i cili është duke e përcjellur shtatzëninë).

Një numër i konsiderueshëm i grave shtatzëna janë vaksinuar deri më tani në tërë botën, ku gjatë mbikëqyrjes nuk është identifikuar ndonjë shqetësim për sigurinë e vaksinës të shtatzëna dhe të foshnja e tyre.

Një përfitim i mundshëm i imunizimit gjatë shtatzënisë është transferimi transplacentar i antitropave të nënës tek foshnja. Ky transferim i antitropave ndodh edhe me vaksinimin Covid-19, i cili teorikisht mund të ofrojë mbrojtje neonatale. E njëjta gjë është konstatuar edhe te nënat gjidhënëse.

Anëtarët e familjes të gruas shtatzënë duhet

të imunizohen me vaksinë kundër Covid-19.

Personat

me sëmundje akute me temperaturë mbi 38,5°C nuk duhet të vaksinohen deri sa të shërohen. Sidoqoftë, një ftohje ose një temperaturë paksa e ngritur (nën 38,5°C) nuk është arsye për ta shtyrë vaksinimin.

Vaksinimi

pas kalimit të sëmundjes – Personat

të cilët kanë qenë të sëmurë me COVID-19, duhet të vaksinohen. Ende nuk dihet për sa kohë janë të mbrojtur personat pasi të shërohen nga COVID-19. Vaksinat mund të administrohet 28 ditë pas testit pozitiv për COVID-19 ose 28 ditë pasi që kanë filluar simptomat e para. Studimet kanë treguar se vaksinimi siguron një nxitje të fortë imunitare për mbrojtje tek personat të cilët janë shëruar nga COVID-19.

Nëse personi ka histori të **sindromës**

inflammatorë multisistemike tek të rriturit ose fëmijët (MIS-A ose MIS-C),

duhet të konsideruar shtyrjen e vaksinimit derisa të shërohet, zakonisht 90

ditë pas diagnozës së MIS -A ose MIS-C.

Personat me imunitet të ulët mund të kenë

reagim të zvogëluar imunitar ndaj vaksinës. Megjithatë, nëse janë pjesë e

grupit të rekomanduar për vaksinim mund të vaksinohen. Anëtarët e familjes së personave me sistem imunitar të dobësuar duhet të imunizohen me vaksinë kundër Covid-19.

Personat HIV pozitiv të cilët kontrollohen dhe janë nën terapinë aktive antiretrovirale si dhe janë pjesë e grupi të rekomanduar për vaksinim mund të vaksinohen pas konsultimit me mjekun e tyre.

Për personat që kanë marrë **antitrupa monoklonalë ose plazmë konvalescente** si pjesë e trajtimit të COVID-19, vaksinimi duhet të shtyhet për të paktën 90 ditë.

Efektet e padëshirueshme pasvaksinale

Pas vaksinimit me vaksinën AstraZeneca kundër COVID-19, reaksionet lokale dhe të përgjithshme afatshkurta dhe të përkohshme mund të shfaqen si reaksion i reagimit të trupit pas vaksinës.

Efektet anësore të lehta pasvaksinale paraqiten zakonisht si simptome të ngjashme me gripin. Ato largohen brenda disa ditëve pas vaksinimit. Reaksione më të shpeshta pasvaksinale të cilat janë raportuar gjatë studimeve janë ndjeshmëria në vendin e injektimit (më shumë se 60%),

dhimbje në vendin e injektimit, dhimbje koke dhe lodhje (më shumë se 50%), dhimbje të muskujve dhe shqetësim (më shumë se 40%), temperaturë e lartë (më shumë se 30%), dhimbje të kyçeve dhe mundim (më shumë se 20%). Shpesh (ndërmjet 1% dhe 10%) janë raportuar reduktim në numrin e pllakëzave të gjakut (trombocitopeni), të vjella, diarre, skuqje dhe ënjtje në vendin e injektimit, të shoqëruara me ethe. Herë pas here janë vërejtur (nga 0.1% deri në 1%) ënjtje të nyjave limfatike, ulje e oreksit, maramendje, përgjumje, djersitje e tepërt, kruarje dhe skuqje e përgjithshme e lëkurës. Shumica e efekteve anësore të cilat paraqiten pas vaksinimit janë nga më të lehtat deri në mesatare në të rënda dhe zakonisht kalojnë brenda disa ditëve. Kur krahasohet me dozën e parë, efektet anësore të raportuara pas dozës së dytë janë më të lehta dhe raportohen më rrallë.

Që nga fillimi i përdorimit të vaksinës në raste shumë të rralla (më pak se 0,01%), janë vërejtur mpiksje të gjakut (trombozë), të shoqëruara me ulje të numrit të pllakëzave të gjakut (trombocitopeni) dhe ndonjëherë të shoqëruara me gjakderdhje, në të shumtën e rasteve 3 jave pas vaksinimit. Disa nga këto raste kanë qenë të rënda ku përfshiheshin mpiksje të gjakut në vende të pazakonta (p.sh. trombozat e sinusit venoz cerebral ose në kavitetin abdominal), së bashku me rritje të aktivitetit

të mpiksjes së gjakut e madje edhe gjakderdhje.

Komiteti

i sigurisë së EMA-s (PRAC), ka arritur në përfundim se mpiksjet e pazakonta të gjakut me trombocite të ulëta të gjakut renditen si efekte anësore shumë të rralla pas vaksinimit kundër COVID-19 me vaksinën Oxford /AstraZeneca.

Profesionistët

e kujdesit shëndetësor dhe personat që marrin vaksinën të jenë të vetëdijshëm

për mundësinë e rasteve shumë të rralla të mpiksjes së gjakut të kombinuara me

nivel të ulët të trombociteve që ndodhin brenda 2 javësh pas vaksinimit. Deri

më tani shumica e rasteve të raportuara kanë ndodhur tek femrat nën 60 vjeç.

Bazuar në provat e disponueshme aktualisht faktorët specifik të rrezikut nuk

janë konfirmuar.

Personi

i vaksinuar duhet të kërkojë kujdes mjekësor nëse i paraqiten ndonjëra nga

simptomat e mëposhtme në javët pas injektimit të vaksinës:

- Gulçim,
- Dhimbje gjoksi,
- Ënjtje në këmbë,
- Dhimbje

të vazhdueshme të barkut

- Simptoma

neurologjike, të tilla si dhimbje të forta dhe të vazhdueshme të kokës, shikim të mjegulluar.

- Njolla

të vogla të gjakut nën lëkurë përreth vendit të injektimit.

Informata me rëndësi

Duhet të ketë një interval minimal prej 14 ditësh mes administrimit të kësaj vaksine dhe çfarëdo vaksine tjetër kundër sëmundjeve të tjera.

Pas administrimit të vaksinës, personi duhet të qëndroj nën përcjellje nga stafi mjekësorë për 15 minuta. Për personat me histori të reaksionit të menjëhershëm alergjik ndaj ndonjë vaksine tjetër ose terapie me injektim duhet të bëhet vlerësimi i rrezikut për të përcaktuar llojin dhe ashpërsinë e reagimit të cilët duhet të vrojtohen për 30 minuta pas vaksinimit. Në rastet shumë të rralla kur reaksione të rënda alergjike u raportuan, këto reagime zakonisht ndodhën në 30 minutat e para pas vaksinimit.

Raportimi i reaksioneve të padëshiruara pas autorizimit të këtij produktit mjekësor është i rëndësishëm prandaj çdo

person që përjeton efekte anësore jo të lehta të lajmërohet tek mjeku familjar për raportim dhe trajtim eventual. Profesionistëve të kujdesit shëndetësor iu kërkohet të raportojnë efektet e padëshiruara përmes formës së raportimit të EPPV-së ku përshkruhen të gjitha detajet, me këtë rast mundësohet monitorimi i vazhdueshëm të ekuilibrit përfitim /rrezik nga vaksina.

Fertiliteti

dhe vaksina – Aktualisht

nuk ka asnjë provë që ndonjë vaksinë përfshirë këtu edhe vaksinat kundër COVID-19,

të shkaktojnë probleme në fertilitetin femëror ose mashkullor. CDC nuk

rekomandon testimin rutinor të shtatzënisë para vaksinimit COVID-19, edhe nëse

e kupton që është shtatzënë nuk ka nevojë të ndërpresë shtatzëninë pasi ka

marrë vaksinën COVID-19. Ashtu si me të gjitha vaksinat, shkencëtarët po

studiojnë vaksinat kundër COVID-19 me kujdes për efektet anësore tani dhe do të

raportojnë gjetjet pasi ato të jenë në dispozicion.

Reaksione të lidhura me ankthin – Reaksionet e lidhura me ankthin,

përfshirë reaksionet vazovagale (sinkopa), hiperventilimi ose reaksionet e

lidhura me stresin mund të ndodhin në lidhje me vaksinimin si reagim psikogjen

ndaj injeksionit me gjilpërë. Është e rëndësishme që të ekzistojnë masat

paraprake për të shmangur lëndimin nga alivanosja.

Mbrotja

nga vaksinat – Meqenëse

vaksinat janë testuar tek nga vera e vitit 2020, nuk e dijmë kohëzgjatjen e saktë të mbrojtjes që ofrojnë. Por, vaksinat, po ashtu, nxisin përgjigjen e vazhdueshme të limfociteve B në qendrat germinale të nyjeve limfatike, që mund të zgjasë për vite me rradhë. Mbrojtja nga vaksinimi është më komplekse se sa thjesht prodhimi i antitropave dhe përfshin edhe imunitetin qelizor.

Personat

me imunitet të kompromituar – Te

kjo kategori e pacientëve, vaksinat duhet të përfundojnë të paktën 2 javë para fillimit të terapive me immunosupresorë. Kur vaksinohen persona me imunitet të komprometuar kundër COVID-19, duhet të njoftohen që mund të kenë efektivitet më të ulur të vaksinës. Po ashtu, duhet të rikujtohet për rëndësinë e vazhdueshme të masave të tjera parandaluese, siç janë mbajtja e maskës në hapësira të brendshme publike, distanca, shmangia e turmave dhe larja e duarve.

Testimi

pas marrjes së vaksinës – Personat

e vaksinuar me vaksinat COVID-19 prodhojnë antitropa ndaj proteinës xhembore

("spike protein") të SARS-CoV-2.

Është e rëndësishme të theksohet se shumica e testeve serologjike në dispozicion testojnë antitrupat ndaj nukleokapsidës virale dhe jo ata kundër spike-proteinës, të cilët prodhohen pas vaksinimit. Prandaj, është normale që personat e vaksinuar në këto teste dalin negativ dhe nuk duhet të shqetësohen për veprimin e vaksinës.

Kohëve të fundit janë autorizuar edhe teste serologjike që kërkojnë antitrupat specifike neutralizues pasvaksinalë, por FDA dhe CDC nuk rekomandojnë testimin rutinor të efikasitetit të vaksinimit me këto teste.

Vaksinimi

i pacientëve që janë shëruar nga COVID-19 – Meqenëse reinfektimi pas shërimit nga COVID-19 është i rrallë në muajt e parë, shumë shtete e kanë shtyrë vaksinimin e këtyre personave në interval prej së paku 3-6 muaj pas infektimit.

Por, nëse një person është shëruar nga COVID-19 dhe dëshiron ta marrë vaksinën sa më shpejt të jetë e mundur, atëherë nuk ka kundërindikacion për t'u vaksinuar.

Siguria e vaksinës

Dy

versione të vaksinës AstraZeneca-SKBio (Republika e Koresë), dhe Instituti i Serumit në Indi janë të aprovuara nga EMA (Agjencionit Evropian të Barnave), për përdorim urgjent nga OBSH. Kur vaksina iu nënshtrua shqyrtimit të SAGE, ajo i ishte nënshtruar rishikimit nga Agjencia Evropiane e Barnave (EMA).

EMA

ka vlerësuar tërësisht të dhënat mbi cilësinë, sigurinë dhe efikasitetin e vaksinës dhe ka rekomanduar dhënien e autorizimit të kushtëzuar të marketingut për personat mbi moshën 18 vjeçare.

SAGE

(Komiteti Global Këshillëdhënës për Sigurinë e Vaksinave), një grup ekspertësh që siguron udhëzime të pavarura dhe autoritare për OBSH-në në vazhdimësi përcjellë dhe vlerëson raporte të dyshuara të ngjarjeve të sigurisë me ndikim potencial ndërkombëtar.

Burimet dhe informatat shtesë:

<https://www.who.int/news-room/q-a-detail/coronavirus-disease->

covid-19) -vaccines

<http://www.rki.de/covid-19-impfen>

<https://www.ouh.nhs.uk/working-for-us/staff/covid-staff-faqs-vaccine.aspx>

<https://www.ecdc.europa.eu/en/publications-data/overview-implementation-covid-19-vaccination-strategies-and-deployment-plans>

<https://www.who.int/publications/m/item/comirnaty-covid-19-mrna-vaccine>

<https://www.ema.europa.eu/en/human-regulatory/overview/public-health-threats/coronavirus-disease-covid-19/treatments-vaccines/vaccines-covid-19/covid-19-vaccines-authorized>

VAKSINAT DHE COVID-19: PYETJE DHE PËRGJIGJE

Çka është vaksinimi?

Vaksinimi është mënyra më e thjeshtë, më e sigurtë dhe më efektive për të mbrojtur njerëzit nga sëmundjet e dëmshme.

Vaksinimi përdor mbrojtjen

natyrore të trupit tonë për të krijuar rezistencë ndaj infeksioneve specifike dhe e fuqizon sistemin imunitar.

Pse

është i rëndësishëm vaksinimi?

Sepse shpëton jetë. Sot kemi në dispozicion vaksina për t'u mbrojtur nga të paktën 20 sëmundje të ndryshme, siç janë: difteria, tetanozi, paraliza e fëmijëve, gripit, fruthi, kanceri i qafës së mitrës, kolera, Covid-19, hepatiti, parotiti, meningjiti, etj.

Së bashku, këto vaksina shpëtojnë 3 milionë jetë njerëzish çdo vit, sidomos në vendet e pazhvilluara.

A

janë të sigurta vaksinat?

Vaksinimi është i sigurt dhe efektet anësore nga një vaksinë janë zakonisht të vogla dhe të përkohshme, si p.sh. dhembje krahu dhe ethe. Efektet anësore më serioze janë të mundshme, por janë jashtëzakonisht të rralla.

Çdo vaksinë e licencuar testohet me rigorozitet në të gjitha fazat e hulumtimeve klinike para

se të miratohet
për përdorim.

VAKSINAT KUNDËR COVID-19

**Çka
është efikasiteti i vaksinave. Për
shembull, çka nënkupton efikasiteti 95%?**

Efikasiteti i vaksinës prej
95%, d.m.th. se vakcina, te personat e vaksinuar e ul
mundësinë e prekjes nga
Covid-19 për 95%, krahasuar me personat që nuk e kanë marrë
vaksinën.

Këto rezultate vijnë pas dozës
së dytë, e cila e rrit përgjigjen imunitare të organizmit.

**Cili
është qëllimi i kryesor i vaksinimit?**

Të parandalojë vdekjet dhe
infeksionet e rënda, të cilat kërkojnë shtrirjen e pacientit
në spital.

**Sa
kohë zgjat mbrojtja nga vaksinat?**

Meqenëse vaksinat janë testuar tek nga vera e vitit 2020, nuk e dijmë kohëzgjatjen e saktë të mbrojtjes që ofrojnë.

A
e parandalojnë vaksinat bartjen e virusit te personat e tjerë apo e parandalojnë vetëm vdekjen dhe hospitalizimin e personave me Covid-19?

Personat e vaksinuar kanë më pak gjasë se sa ata të pavaksinuar të transmetojnë infeksionin tek personat e tjerë. Në një studim të kryer në Izrael, të vaksinuarit me vaksinën Pfizer / BioNTech kishin për 90% rrezik më pak për infeksion asimptomatik, krahasuar me ata që nuk ishin vaksinuar.

A
ka vakcina ndikim indirekt në popullatë?

Po. Në Izrael, rastet e Covid-19 tek fëmijët u zvogëluan ndjeshëm me rritjen e përqindjes së vaksinimit tek të rriturit. Kjo sugjeron për një dobi shtesë të popullatës nga imunizimi masiv, sepse ulen rastet e sëmundjes.

A
mbrojnë vaksinat 100% nga infeksioni?

Jo. Asnjë vaksinë nuk është 100% efikase, prandaj nuk mund të themi se vaksinat plotësisht e zhdukin rrezikun e infektimit dhe sëmundjes simptomatike.

Cilat

janë efektet anësore të vaksinave kundër Covid-19?

Efektet anësore të lehta janë ndjeshmëria në vendin e injektimit, dhimbje në vendin e injektimit , dhimbje koke dhe lodhje, dhimbje të muskujve dhe shqetësim, temperature, dhimbje të kyçeve, mundim, të vjella, diarre, skuqje dhe ënjtje në vendin e injektimit, të shoqëruara me ethe. ënjtje të nyjave limfatike, ulje e oreksit, maramendje, përgjumje, djersitje e tepërt, kruajtje dhe skuqje e lëkurës.

Efektet tjera anësore janë shumë të rralla: mpiksja e gjakut, miokarditi, perikarditi

A

janë të sigurta vaksinat kundër Covid-19 në Kosovë?

PO. I vetmi shtet në rajon që ka dhënë vetëm vaksina të miratura nga Agjencia Evropiane dhe Amerikane e Barnave është Kosova. Këto vaksina janë Astra-Zeneca dhe Pfizer. Këto vaksina kanë sigurinë, cilësinë dhe efikasitetin, që e plotësojnë standardin evropian dhe atë

amerikan.

Cilën

vaksinë duhet ta marrim?

Cilëndo që është në dispozicion:

Astra-Zeneca ose Pfizer. Të dyjat janë të sigurta dhe shpëtojnë jetë!

Pse

po ngurrojnë njerëzit për t'u vaksinuar?

Disa janë në parim kundër vaksinimit. Tjerët frikësohen nga efektet anësore, siç është mpiksja e gjakut, e cila është regjistruar shumë rrallë (4 raste mpiksjes në 1 milionë të vaksinuar). Por në anën tjetër rreziku i mpiksjes së gjakut të përdorimi i pilulave kontraceptive është deri 1200 raste në 1 milionë gra; apo 1763 raste në 1 milionë duhanxhinj dhe së fundmi 165.000 raste të mpiksjes ndodhin në 1 milionë pacientë të cilët janë të sëmurë me kovid.

Efekte anësore ka çdo ilaç, madje edhe paracetamoli.

Të gjithë e dijmë se duhani vret dhe ky mesazh shkruan në çdo paketim të cigareve. Duhani vret 6 milionë

njerëz në botë brenda një viti!

Pijet e sheqerosura që
shkaktojnë diabet, sëmundje kardiovaskulare e obezitet (si
psh. Coca-cola)
shkaktojnë 184.000 vdekje në vit në mbarë botën!

Rreziku për të humbur jetën nga
kovid është shumë më i madh sesa vaksina!

A
mund ta marr Kovidin nga vaksina?

Jo. Asnjëra vaksinë që është
në përdorim në Kosovë nuk përmban virus të gjallë që shkakton
COVID-19. Kjo d.m.th.
se nuk mund të sëmurëni me COVID-19 nga vaksina.

A
**duhet të shtyhet vaksinimi nëse pacienti është i sëmurë dhe
ka shenja e simptome të sëmundjes aktive?**

Po. Vaksinimi duhet të
shtyhet te njerëzit që kanë çfarëdo sëmundje akute, mundësisht
deri sa të
shërohen. Kjo vlen edhe Covid-19, por edhe për sëmundjet e
tjera. Megjithatë, njerëzit
me sëmundje kronike dhe simptoma të qëndrueshme mund të marrin
vaksinat (p.sh.
personat me sëmundje obstruktive kronike të mushkërive).

Pas

marrjes së vaksinës kam bërë testin serologjik dhe rezultati doli negativ. Si është e mundur kjo?

Personat e vaksinuar me vaksinat Covid-19 prodhojnë antitrupa ndaj proteinës xhembore ("spike protein") të SARS-CoV-2. Shumica e testeve serologjike në dispozicion në Kosovë, testojnë antitruapat ndaj nukleokapsidës virale dhe jo ata kundër "spike-proteinës", të cilët prodhohen pas vaksinimit. Prandaj, është normale që personat e vaksinuar në këto testime dalin negativ dhe nuk duhet të shqetësohen për veprimin e vaksinës.

A

ka teste serologjike që e përcaktojnë efikasitetin e vaksinës dhe a duhet bërë ato teste?

Po, ka teste të tilla. Kohëve të fundit janë autorizuar edhe teste serologjike që kërkojnë antitruapat specifikë neutralizues pasvaksinalë. Por, nuk rekomandohet testimi rutinor i efikasitetit të vaksinimit me këto teste.

A

duhet të vaksinohen pacientët që janë shëruar nga Covid-19?

Po, edhe këta persona duhet të vaksinohen.

Nëse

e kam pasur kovidin a duhet të pres ndonjë kohë apo mund të vaksinohem menjëherë?

Megjenëse reinfektimi pas shërimit nga Covid-19 është i rrallë në muajt e parë, shumë shtete në Evropë e kanë shtyrë vaksinimin e këtyre personave në interval prej së paku 3-6 muaj pas infektimit ose pas shërimit.

Por, nëse një person që ka kaluar kovidin, dëshiron ta marrë vaksinën sa më shpejt të jetë e mundur, atëherë nuk ka kundërrindikacion për t'u vaksinuar.

Disa shtete në Evropë japin vetëm një dozë për ata që kanë pasur kovid. Por, rekomandohet të merren dy dozat duke marrë parasysh të dhënat e fundit se një dozë e vetme e vaksinës mund të mos ofrojë mbrojtje të mjaftueshme kundër variantit të ri Delta të virusit.

A

mund të vaksinohen personat që janë alergjik në penicilinë, në ushqim, pluhur shtëpie apo çfarëdo alergjie tjetër?

Po, të gjithë këta persona mund të vaksinohen, por duhet të presin në qendrën mjekësore 30 minuta pas vaksinimit. I vetmi kundërindikacion për vaksinim është nëse personi është alergjik në vaksinën kundër Covid-19.

Nëse

kam zhvilluar reaksion alergjik ndaj vaksinës në dozën e parë, a duhet të marr dozën e dytë të vaksinës?

Jo. Personat e tillë nuk duhet të marrin dozën e dytë të vaksinës. Edhe personat që kanë pasur mpiksje të gjakut pas dozës së parë, nuk duhet ta marrin dozën e dytë

Nëse

kam marrë plazmë ose antitrupa monoklonalë a mund ta marr vaksinën?

Për personat që kanë marrë antitrupa monoklonalë ose plazmë konvaleshente si pjesë e trajtimit të COVID-19, vaksinimi duhet të shtyhet për të paktën 90 ditë.

A

mund të marr edhe ndonjë vaksinë tjetër përveç Covidit në të njëjtën kohë?

Duhet të ketë një interval minimal prej 14 ditësh mes

administrimit të kësaj vaksine dhe çfarëdo vaksine tjetër kundër sëmundjeve të tjera.

GRUPET E VEÇANTA TË POPULLATËS

**A
duhet të vaksinohen fëmijët dhe adoleshentët?**

Fëmijët dhe adoleshentët zakonisht kanë formë shumë të lehtë të sëmundjes. Disa kategori të adoleshentëve mund ta përhapin SARS-CoV-2 sikurse të rriturit.

Vaksinimi i fëmijëve mund të merret në konsideratë vetëm atëherë kur është arritur vaksinimi i grupeve prioritare të popullatës.

Fëmijëve që kanë sëmundje shoqëruese, të cilat e rrisin rrezikun e shfaqjes së sëmundjes serioze COVID-19, mund t'u ofrohet vaksinimi.

**A
duhet të vaksinohen personat me imunitet të kompromituar?**

Po. Këta persona duhet t'i njoftojmë se ata mund të kenë efektivitet më të ulur të vaksinës. Po ashtu, duhet t'i rikujtojmë ata për rëndësinë e vazhdueshme të masave

të tjera

parandaluese, siç janë mbajtja e maskës në hapësira të brendshme publike, distanca, shmangia e turmave dhe larja e duarve.

Si

duhet të veprojnë familjarët e personave me imunitet të kompromituar në parandalimin e Covid-19?

Anëtarët e familjes së

personave me sistem imunitar të dobësuar duhet të imunizohen me vaksinë kundër Covid-19.

A

duhet dhënë vakcina shtatzënave dhe grave gjidhënëse?

Rekomandohet vaksinimi i

shtatzënave në rastet kur përfitimet e vaksinimit për shtatzënë të jkalojnë rreziqet e mundshme.

Shtatzënave duhet t'u ofrohet informacion në lidhje me rreziqet e COVID-19 në

shtatzëni, përfitimet e mundshme të vaksinimit dhe kufizimet aktuale të të

dhënave të sigurisë së vaksinës për grupin e shtatzënave. Në botë janë

vaksinuar shumë shtatzëna dhe rezultatet e deritashme nuk kanë treguar për

efekt të dëmshëm të vaksinës. Nuk rekomandohet të bëhet testimi i shtatzënisë

para vaksinimit e as shtyrja e shtatzënisë ose ndërprerja e saj për shkak të

vaksinimit.

Nuk ka pengesa në dhënien e vaksinës tek gratë gjidhënëse, përkundrazi janë gjetur antitrupa në trupin e foshnjave që mbrojnë nga Covidi.

VARIANTI DELTA

**A
veprojnë vaksinat kundër variantit Delta të koronavirusëve?**

Po. Efikasiteti i vaksinës kundër hospitalizimit të personave të sëmurë me variantin Delta është 75% pas dozës së parë dhe rritet në 94% pas dozës së dytë. Te varianti Alfa këto shifra janë 78% pas dozës së parë dhe 92% pas dozës së dytë.

Kurse efikasiteti i vaksinës kundër infeksionit simptomatik me variantin Delta është 31% pas dozës së parë dhe 60-80% pas të dytës.

**Kush
preket më së shumti nga ky variant?**

Më së shumti preken personat e pavaksinuar. Në SHBA, nga rastet e vdekjeve të raportuara në

dy muajt e fundit, gjithsejt 99.5% e personave të vdekur ishin të pavaksinuar.

A mund të preket nga varianti delta edhe dikush që është vaksinuar?

Po, por kjo ndodh shumë rrallë dhe zakonisht te personat që nuk e kanë kryer vaksinimin e plotë me dy doza.

Çka ndodh nëse nuk vaksinohemi?

Nëse nuk vaksinohemi mund të rriten rastet e reja duke u përcjellë me shtim të hospitalizimeve, vdekjeve, mbingarkesë të sistemit shëndetësor, rikthim të kufizimeve, goditje të shëndetit mental, shkollës, ekonomisë, kulturë, artit e sportit.

Si mund t'i heqim qafe variantet e reja?

Mënyra e vetme për të hequr qafe variantet është ulja e numrit të infeksioneve. Kjo arrihet vetëm me vaksinim.

Personat që refuzojnë vaksinimin janë fabrika potenciale për prodhimin e varianteve të reja. Sa më shumë njerëz të pavaksinuar që të ketë, aq më shumë mundësi do të ketë virusi të shumëzohet dhe të prodhojë variante të reja.

KOMUNIKATË E DYTË PËR MEDIA

16 Korrik 2021

Në vazhden e hulumtimit epidemiologjik në terren ekipet e IKShPK kanë vazhduar kërkimin e shkaktarit të shpërthimit epidemik në komunën e Deçanit:

Në dy mostrat e fecesit të dërguara më datën 15 korrik 2021, për testim në laboratorët jashtë Kosovës, janë detektuar Norovirus GI/GII, Enteropathogenic E.Coli (EPEC) dhe Enterotoxigenic E.Coli (ETEC).

Ekzaminimet mikrobiologjike në mostrat e pranuar nga pacientët me shenja të infeksionit të traktit gastrointestinal, janë duke vazhduar për detektim të patogjenëve të

ndryshëm viral, bakteror dhe parazitar. Për të gjitha informacionet dhe rezultatet laboratorike që do marrim, do të informojmë me kohë qytetarët.

□Rekomandime:

1. Të shtohet kontrolli i Inspektoratit Sanitar dhe Shëndetësor për ngritjen e nivelit të raportimit të rasteve dhe saktësin e të dhënave për pacientët.
2. Të shtohet kontrolli i Inspektoratit Sanitar dhe Mjedisor në identifikimin e kyqjeve ilegale në rrjetin e ujësjellësit.
3. Në mungesë të ujit nga rrjeti i ujësjellësit të sigurohet uji higjienik për pije nga cisternat e kompanisë ujore komunale deri në normalizimin e gjendjes në të gjitha fshatrat e komunës së Deçanit, pa marrë parasysh a kanë apo jo raste të dyshimta me simptoma gastrointestinale.
4. Të bëhet furnizimi i banorëve me ujë të ambalazhuar për pije dhe për përgatitje të ushqimit.
5. Pas rikthimit të ujit në rrjet rekomandohet që uji të përdoret vetëm për amvisëri dhe higjienë deri në rekomandimin e ri.
6. Kompania ujore publike të përforcojë kontrollin dhe rregullisht të dezinfektojë ujin.
7. Ujësjellësi të furnizojë qytetarët me ujë higjienik për pije me orar normal për të pamundësuar kontaminimin

dhe për të parandaluar epidemitë hidrike.

8. Ekipe të ujësjellësit rajonal të debblokojnë nyjet e kanalizimeve dhe të gjejnë pikat e dobëta në rrjet ku përzihet uji i ujësjellësit me kanalizim dhe gropa septike.
9. Të ndalohet dhe ndërpritet rreptësisht kyçja e puseve (bunarëve) në rrjetin e ujësjellësit.
10. Të aplikohet respektimi i zonave të sigurisë.
11. Të bëhet pastrimi me tretje hiperklorike i kaptazhave dhe rrjetit shpërndarës.
12. Të bëhet instalimi i klorizimit të vazhdueshëm.
13. Të realizohet monitorimi i sforcuar i ujit në të gjithë rajonin.
14. Të ofrohet ndihma e nevojshme për të gjithë pacientët e sëmurë.
15. Larja dhe dezinfektimi i shpeshtë e duarve dhe higjiena personale.
16. Kujdes i shtuar gjatë përgatitjes, konsumimit dhe ruajtjes së ushqimit.

KOMUNIKATË PËR MEDIA

Në vazhden e hulumtimit epidemiologjik në terren ekipet e IKShPK kanë vazhduar kërkimin e shkaktarit të shpërthimit epidemik në komunën e Deçanit.

1. Në mostrat e ujit të ujësjellësit të datës 13. 07. 2021 nga rajoni i Deçanit, pas kultivimit në terrene ushqyese përmes teknikës së identifikimit me MALDI-ToF, në laboratorët e IKShPK-së në Prishtinë, janë identifikuar disa bakterie jo patogjene. Këto baktere mund të japin indikacion për kontaminim të ujit të pijshëm, kurse në kaptazhën e Drenocit janë izoluar vlera të shtuara të bakterieve koliforme dhe E.coli.

Uji nga kaptazha e Drenocit deklarohet jo i pijshëm.

- Më datë 15 Korrik 2021 është bërë analiza fiziko-kimike dhe bakteriologjike e tri (3) mostrave të ujit të pijes nga rrjeti i ujësjellësit, i cili i furnizon fshatrat: Prilep, Irzniq, Gllogjan – Komuna e Deçanit (burimi i Gurrave të Hasanagës).

Në këto 3 mostra sasia e klorit rezidual është 0.00.

- Ekzaminimet mikrobiologjike në mostrat e pranuar nga pacientët me shenja të infeksionit të traktit gastrointestinal, janë duke vazhduar për detektim të patogjeneve të ndryshëm viral, bakteror dhe parazitar.

□Rekomandime:

1. Të shtohet kontrolli i Inspektoratit Sanitar dhe Shëndetësor për ngritjen e nivelit të raportimit të rasteve dhe saktësinë e të dhënave për pacientët.
2. Të shtohet kontrolli i Inspektoratit Sanitar dhe Mjedisor në identifikimin e kyqjeve ilegale në rrjetin e ujësjellësit.
3. Në mungesë të ujit nga rrjeti i ujësjellësit të sigurohet uji higjienik për pije nga cisternat e kompanisë ujore komunale deri në normalizimin e gjendjes në të gjitha fshatrat e komunës së Deçanit, pa marrë parasysh a kanë apo jo raste të dyshimta me simptoma gastrointestinale.
4. Të bëhet furnizimi i banorëve me ujë të ambalazhuar për pije dhe për përgatitje të ushqimit.
5. Pas rikthimit të ujit në rrjet rekomandohet që uji të përdoret vetëm për amvisëri dhe higjienë deri në rekomandimin e ri.
6. Kompania ujore publike të përforcojë kontrollin dhe rregullisht të dezinfektojë ujin.
7. Ujësjellësi të furnizojë qytetarët me ujë higjienik për pije me orar normal për të pamundësuar kontaminimin dhe për të parandaluar epidemitë hidrike.
8. Ekipet e ujësjellësit rajonal të debblokojnë nyjet e kanalizimeve dhe të gjejnë pikat e dobëta në rrjet ku përzihet uji i ujësjellësit me kanalizim dhe

gropa septike.

9. Të ndalohet dhe ndërpritet rreptësisht kyçja e puseve (bunarëve) në rrjetin e ujësjellësit.
10. Të aplikohet respektimi i zonave të sigurisë.
11. Të bëhet pastrimi me tretje hiperklorike i kaptazhave dhe rrjetit shpërndarës.
12. Të bëhet instalimi i klorizimit të vazhdueshëm.
13. Të realizohet monitorimi i sforcuar i ujit në të gjithë rajonin.
14. Të ofrohet ndihma e nevojshme për të gjithë pacientët e sëmurë.

Komunikatë për media

Më datën 11 korrik 2021 nga Drejtori i QKMF në komunën e Deçanit është bërë e ditur që një numër i banorëve kanë kërkuar ndihmë mjekësore në QKMF Deçan me ankesa shëndetësore, barkqitje dhe vjellje. Menjëherë pas marrjes së lajmit në terren kanë dalë ekipet e Qendrës Rajonale të Shëndetësisë Publike në Pejë dhe kanë marrë mostrat e ujit të pijes nga rrjeti i ujësjellësit, i cili i furnizon këto fshatra me ujë për pije.

Brenda ditës, në koordinim me Ministrinë e Shëndetësisë janë ndërmarrë të gjitha masat e nevojshme për hulumtimin në terren dhe identifikimin e burimit të infeksionit. Pas marrjes së mostrave të ujit janë kryer analizat fiziko-kimike dhe mikrobiologjike. Këto analiza kanë rezultuar në kufijtë e lejuar në përputhje me parametrat e përcaktuar sipas UA 16/2012. Rezultatet e analizave dëshmuar që nuk ka mbetje të klorit residual derisa analizat mikrobiologjike të ujit i përgjigjeshin standardeve të ujit për pije UA 16/2012.

Ndërkohë në institucionet e KPSH-së në deçan iu është ofruar ndihma mjekësore të gjithë qytetarëve të prekur. Hulumtimi laboratorik i shkaktarit ka vazhduar në terren dhe në laboratorët e Mikrobiologjisë dhe QLT në IKShPK.

Në mostrat e ujit të marra me datën 12. 07. 2021 nga rajoni i Deçanit, pas kultivimit në terrene ushqyese përmes teknikës së identifikimit me MALDI-ToF në laboratorët e IKShPK Prishtinë, janë identifikuar disa bakterie që mund të japin indikacion për kontaminim të ujit të pijshëm. Ekzaminimet mikrobiologjike në mostrat e pranuar nga pacientët me shenja të infeksionit të traktit gastrointestinal janë duke vazhduar për detektim të patogjeneve të ndryshëm viral, bakteror dhe parazitar.

Ekipe të IKShPK nga të gjitha rajonet e Kosovës vazhdojnë punën në terren duke punuar intensivisht në gjetjen e shkakut të shpërthimit epidemik. Situata epidemiologjike dhe sanitacioni janë në kontroll të vazhduar, nga ekipe të kujdestare të Institutit Kombëtar dhe çdo ndryshim i situatës epidemiologjike do të rezultojë me rekomandime të reja.

Rekomandime:

1. Të shtohet kontrolli i Inspeksionit sanitar dhe shëndetësor për ngritjen e nivelit të raportimit të rasteve dhe saktësinë e të dhënave për pacientët;
2. Të shtohet kontrolli i Inspeksionit sanitarë dhe mjedisorë në identifikimin e kyçjeve ilegale në rrjetin e ujësjellësit;
3. Në mungesë të ujit nga rrjeti i ujësjellësit të sigurohet uji higjienik për pije nga cisternat e kompanisë ujore komunale, deri në normalizimin e gjendjes në të gjitha fshatrat e komunës së Deçanit, pa marrë parasysh a kanë apo jo raste të dyshimta me simptoma gastrointestinale;
4. Furnizimi i banorëve me ujë të ambalazhuar për pije dhe për përgatitje të ushqimit;
5. Pas rikthimit të ujit në rrjetë rekomandohet që uji të përdoret vetëm për amvisëri dhe higjienë deri në rekomandimin e ri;

6. Kompania ujore publike të përforcojë kontrollin dhe rregullisht të dezinfektojë ujin dhe të shtojë inspektimin e resurseve ujore, kontrollin e kaptazhave dhe pusetave të ujit dhe në secilin rast individual të intervenohet menjëherë sipas nevojës;
7. Ujësjellësi të furnizojë qytetarët me ujë higjienik për pije me orar normal, për të pamundësuar kontaminimin dhe për parandalimin e epidemive hidrike;
8. Ekipet e ujësjellësit rajonal të debblokojn nyjet e kanalizimeve, të gjejnë pikat e dobëta në rrjet, ku përzihet uji i ujësjellësit me kanalizim dhe gropa septike;
9. Të ndalohet rreptësisht kyçja e puseve (bunarëve) në rrjetin e ujësjellesit;
10. Të ofrohet ndihma e nevojshme për të gjithë pacientët e sëmurë.□

Ditën Botërore e Sigurisë së Ushqimit, 7 qershor 2021

Food and Agriculture
Organization of the
United Nations

World Health
Organization

SUSTAINABLE
DEVELOPMENT
GOALS

7 qershor 2021

Dita Botërore
e Sigurisë së Ushqimit

USHQIMI I SIGURT SOT PËR NJË TË NESËRME TË SHËNDETSHME

Ushqimi i sigurt
është çështje për të gjithë

#WorldFoodSafetyDay

www.fao.org/world-food-safety-day
www.who.int/world-food-safety-day

Food and Agriculture
Organization of the
United Nations

World Health
Organization

SUSTAINABLE
DEVELOPMENT
GOALS

7 qershor 2021

Dita Botërore e Sigurisë së Ushqimit

USHQIMI I SIGURT SOT PËR NJË TË NESËRME TË SHËNDETSHME

Ushqimi i sigurt
është çështje për të gjithë

#WorldFoodSafetyDay

www.fao.org/world-food-safety-day
www.who.int/world-food-safety-day

Konsumi dhe prodhimi i
ushqimit të sigurt kanë
ndikime dhe përfitime të
menjëhershme dhe afatgjata
për **njerëzit, planetin dhe
ekonominë**

Food and Agriculture
Organization of the
United Nations

World Health
Organization
REGIONAL OFFICE FOR
Europe

SUSTAINABLE
DEVELOPMENT
GOALS

Konsumi dhe prodhimi i
ushqimit të sigurt kanë
ndikime dhe përfitime të
menjëhershme dhe
afatgjata për **njerëzit,
planetin dhe
ekonominë**

Food and Agriculture
Organization of the
United Nations

World Health
Organization
REGIONAL OFFICE FOR
Europe

SUSTAINABLE
DEVELOPMENT
GOALS

Përfitimet e ushqimit të sigurt për njerëzit:

- Shëndet dhe ushqyerje më e mirë
- Rritje e frekuentimit të shkollës
- Përmirësim i potencialit të përfitimeve

Food and Agriculture
Organization of the
United Nations

World Health
Organization
REGIONAL OFFICE FOR
Europe

SUSTAINABLE
DEVELOPMENT
GOALS

Përfitimet e ushqimit të sigurt për njerëzit:

- Shëndet dhe ushqyerje më e mirë
- Rritje e frekuentimit të shkollës
- Përmirësim i potencialit të përfitimeve

Food and Agriculture
Organization of the
United Nations

World Health
Organization
REGIONAL OFFICE FOR
Europe

SUSTAINABLE
DEVELOPMENT
GOALS

Prodhimi i ushqimit të sigurt sjell përfitime për planetin, përfshirë uljen e humbjeve dhe mbeturinave ushqimore

Food and Agriculture
Organization of the
United Nations

World Health
Organization
REGIONAL OFFICE FOR
Europe

SUSTAINABLE
DEVELOPMENT
GOALS

Prodhimi i ushqimit të sigurt sjell përfitime për planetin, përfshirë uljen e humbjeve dhe mbeturinave ushqimore

Food and Agriculture
Organization of the
United Nations

World Health
Organization
REGIONAL OFFICE FOR
Europe

SUSTAINABLE
DEVELOPMENT
GOALS

Përfitimet e ushqimit të sigurt për ekonominë:

- Produktivitet më i lartë
- Tregje ushqimore të begatshme
- Eksporte dhe tregti ushqimore të qëndrueshme
- Shpenzime më të ulta mjekësore

Food and Agriculture
Organization of the
United Nations

World Health
Organization
REGIONAL OFFICE FOR
Europe

SUSTAINABLE
DEVELOPMENT
GOALS

Përfitimet e ushqimit të sigurt për ekonominë:

- Produktivitet më i lartë
- Tregje ushqimore të begatshme
- Eksporte dhe tregti ushqimore të qëndrueshme
- Shpenzime më të ulta mjekësore

Food and Agriculture
Organization of the
United Nations

World Health
Organization
REGIONAL OFFICE FOR
Europe

SUSTAINABLE
DEVELOPMENT
GOALS

DITA BOTËRORE PA DUHAN 31 MAJ

**Zotohu
dhe ndërpreje duhanin**

Çdo vit me 31 Maj Organizata Botërore e Shëndetësisë dhe partnerët global organizojnë Ditën

Botërore pa Duhanit. Qëllimi shënimit të kësaj dite është rritja e ndërgjegjësimit lidhur me

rreziqet që sjell konsumimi i duhanit.

Tema e këtij viti për Ditën Botërore pa Duhan është:

“Zotohem për të lënë duhanin

Çdo vit me 31 Maj Organizata Botërore e Shëndetësisë dhe partnerët global organizojnë Ditën

Botërore pa Duhanit. Qëllimi shënimit të kësaj dite është rritja e ndërgjegjësimit lidhur me

rreziqet që sjell konsumimi i duhanit.

Tema e këtij viti për Ditën Botërore pa Duhan është:

“Zotohem për të lënë duhanin

Çdo vit më 31 Maj Organizata Botërore e Shëndetësisë dhe partnerët global organizojnë Ditën Botërore pa Duhan. Qëllimi i shënimit të kësaj dite është rritja e ndërgjegjësimit të popullatës për rreziqet që mund të sjell konsumimi i duhanit. Kjo ditë është shpallur për herë të parë në vitin 1987 nga vendet anëtare të Organizatës Botërore të Shëndetësisë.

Duhanpirësit kanë më shumë gjasa të sëmuren më rëndë me COVID-19 krahasuar me jo-

duhanpirësit. Kjo ka ndikuar që miliona duhanpirës të zotohen për të lënë duhanin

Duhanpirësit kanë më shumë gjasa të sëmuren më rëndë me COVID-19 krahasuar me jo-

duhanpirësit. Kjo ka ndikuar që miliona duhanpirës të zotohen për të lënë duhanin

Globalisht,

afërsisht 39% e burrave dhe 9% e grave janë duhanpirës. Normat më të larta të duhanpirjes gjenden aktualisht në Evropë, në nivelin prej 26%, ndërkohë që parashikimet tregojnë një rënie prej vetëm 2% deri në vitin 2025 nëse qeveritë nuk ndërmarrin veprime urgjente. Duke siguruar që e gjithë shoqëria, veçanërisht personat më të cenueshëm, kanë qasje në shërbimet për lënie të duhanit, rriten shanset e suksesit dhe sigurohet përparimi drejt një të ardhmeje pa duhan.

Pirja e duhanit është shkaktari kryesor i sëmundjeve dhe vdekjeve të parakohshme, është shkaktari i dytë i vdekjeve në botë.

Çdo vit në botë vdesin rreth 8 milion njerëz, si pasojë e tymosjes së duhanit, numër ky që bazuar në trendin aktual, pritet të dyfishohet gjatë 20 vjetëve të ardhshme. Çdo 6.5 sekonda në botë vdes një njeri nga dëmet që sjell tymosja e duhanit

Duhanpirësit janë dyfish më të rrezikuar nga goditja në tru dhe katërfish nga sëmundjet e zemrës se sa jo- duhanpirësit.

Duhanpirësit kanë deri në 22 herë më shumë gjasa të zhvillojnë kancer të mushkërive sesa jo-duhanpirësit. Rreth 25% të të gjitha vdekjeve nga kanceri globalisht shkaktohen nga

përdorimi i duhanit.

Duhani rrezikon shëndetin e fëmijëve, familjes dhe shoqërisë. Përdorimi i duhanit ndikon në ndotjen e ambientit dhe ka pasoja negative në shoqëri. Përdorimi i duhanit rrit shpenzimet familjare dhe ndikon në varfëri.

Duhanpirësit kanë më shumë gjasa të sëmuren më rëndë me COVID-19 krahasuar me jo-duhanpirësit. Prandaj, pandemia COVID-19 ka bërë që shumë duhanpirës të thonë se duan ta lënë, por jo të gjithë kanë qasje në mjete që mund t'u ndihmojnë ta bëjnë këtë. Kjo është arsyeja pse OBSH-ja u bën thirrje qeverive që të sigurohen që qytetarët të kenë qasje në shërbime gjithëpërfshirëse për lënien e duhanit,

Tema e këtij viti për Ditën Botërore pa Duhan është:

“Zotohu dhe ndërpreje duhanin”

Përfitimet e lënies së duhanit të mund të jenë të menjëhershme si:

- Pas vetëm 20 minutash të lënies së duhanit, rrahjet e zemrës suaj normalizohen

- Brenda 12 orësh, niveli i monoksidit të karbonit në gjakun tuaj bie në normale
- Brenda 2-12 javësh, qarkullimi juaj përmirësohet dhe funksioni i mushkërive rritet
- Brenda 1-9 muajve, kollitja dhe gulçimi zvogëlohen
- Brenda 15 viteve, rreziku i paraqitjes së sëmundjes së zemrës është sa i një jo-duhanpirësi.
- Brenda 5-15 viteve, rreziku i sulmit të zemrës zvogëlohet në atë të një jo-duhanpirësi.

Shanset që

duhanpirësit ta lënë duhanin me sukses janë 84% më të mëdha kur marrin këshillim intensiv nga mjeku.

Instituti Kombëtar i Shëndetësisë

Publike të Kosovës, në bashkëpunim me Ministrinë e Shëndetësisë, zyrën OBSH ne Prishtinë dhe projektin e ''AQH'' me datën 31 Maj do ta shënojnë

Ditën Botërore Pa Duhan në të gjitha qendrat Rajonale të Kosovës.

Për këtë qëllim janë organizuar aktivitete të shumta, duke filluar nga aktivitetet nëpër shkolla, shpërndarjen e materialeve edukativo shëndetësore në qytete, postimin e infografikave në rrjete sociale si dhe emitimin e spotit në TV publike me thirrje, porosi dhe këshilla për parandalimin e konsumimit të duhanit.

Vaksinimi është mënyra më e mirë, më e lirë dhe më efikase për t'u mbrojtur nga COVID-19!

Vaksinat janë një nga ndërhyrjet më të efektshme të shëndetit publik, duke parandaluar 2-3 milionë vdekje në vit. Vaksina ju ndihmon juve dhe familjes tuaj të mbroheni kundër COVID-19.

Vaksinimi juaj mbronë të tjerët në rrethin tuaj duke ndihmuar parandalimin e përhapjes së sëmundjes tek ata që nuk kanë mundësi ta marrin vaksinën.

Derisa sasia e vaksinave është e pamjaftueshme për vaksinimin e 70% të popullatës, është e rëndësishme që së pari të vaksinohen personat që janë në rrezik më të lartë të sëmuren rëndë ose të vdesin nga COVID-19, si dhe ata që kanë një rrezik të lartë të infektimit me SARS-CoV-2 për shkak të kontaktit me pacientët e infektuar.

Shumë vaksina janë aprovuar kundër COVID-19, që janë po kaq të efektshme për mbrojtje individuale kundër COVID-19 dhe si përgjigje ndaj pandemisë.

Vaksinat e sigurta dhe efikase tani i kemi në dispozicion.

Vaksinat e aprovuara nga EMA janë të sigurta. Për t'u aprovuar përdorimi i vaksinave kundër COVID-19, ato duhet t'i përmbushin standardet më të larta të sigurisë dhe efikasitetit. Edhe pse këto vakcina janë zhvilluar në kohë rekorde, përsëri procesi nuk i ka bërë më pak rigoroz hulumtimin dhe testimin, vlerësimin e rezultateve dhe aprovimin e vaksinës.

Janë aprovuar disa lloje të vaksinave kundër COVID-19, të cilat janë njëlloj të përshtatshme për mbrojtje ndaj COVID-19 dhe për të luftuar pandeminë. Prej tyre, në Kosovë tani në dispozicion janë dy lloje të vaksinave, duke përfshirë:

- Vaksinat vektoriale virale (Astra Zeneca), të cilat përdorin një virus të padëmshëm që bart proteinat e koronavirusit për ta shkaktuar në mënyrë të sigurt një përgjigje imunologjike. Vakcina jipet në dy doza me 9-12 javë distancë në mes të dy dozave.

- Vaksinat e acidit nukleik (mARN Pfizer BioN/Tech) përdorin ARN gjenetikisht të modifikuar, për të gjeneruar një proteinë që vetë në mënyrë të sigurt shkakton një përgjigje imunologjike. Vakcina jipet në dy doza me 3-4 javë distancë në mes të dy dozave.

Vaksinat kundër COVID-19 veprojnë së bashku me mbrojtjen natyrale të trupit tuaj për të krijuar imunitet kundër virusit.

Deri tani në Kosovë janë vaksinuar 29.704 persona me dozën e parë dhe asnjë nga ta nuk kanë raportuar efekte të rënda pasvaksinale.

Vaksinat kundër COVID-19, janë mundësia jonë më e mirë në mposhtjen e pandemisë dhe kthimin në normalitet.

Ministria e Shëndetësisë në koordinim me IKSHP-në po zbatojnë me përpikëri Planin Shtetëror të Vaksinimit të popullatës kundër COVID-19.

Duke qenë se faza e parë e vaksinimit ka filluar në kohën kur Kosova është përballur me kulmin e infeksioneve me COVID-19, rrjedhimisht infeksioni ka atakuar edhe personelin shëndetësor dhe rrethin e tyre, prandaj kjo kategori janë edhe prioritet në vaksinim.

Ekipet e profesionistëve shëndetësor janë duke realizuar me një dinamikë të shtuar procesin e vaksinimit, duke zbatuar standardet më të larta profesionale, andaj të gjithë së bashku të mbështesim punën e tyre në këtë situatë të vështirë të shëndetit publik.

Komiteti Kombëtar për Vaksinim kundër COVID-19 u ka dhënë prioritet punëtorëve shëndetësor si kategori esenciale për menaxhim të situatës me pandeminë, krahas kategorive të tjera, që poashtu, janë vaksinuar në fazën e parë, si të moshuarit, të vendosurit në qendrat për të moshuar dhe punëtorët social që kujdesen për ta, të sëmurët kronikë në moshat e shtyra, etj., gjithnjë sipas Planit Shtetëror të Vaksinimit kundër COVID-19.

Andaj i inkurajojmë qytetarët që të përcjellin njoftimet zyrtare për fazat e ardhshme të vaksinimit dhe kategoritë që do të vaksinohen sipas Planit.

Bashkë ia dalim! #Vaksinat kundër COVID-19

Dita Botërore e Shëndetit 2021

Sot është 7 Prilli, Dita Botërore e Shëndetit – ditë e cila shënohet në gjithë botën nga viti 1950. Kremtimi i kësaj dite ka për qëllim vetëdijësimin për një prioritet shëndetësor të përzgjedhur nga Organizata Botërore e Shëndetësisë.

Motoja e Ditës Botërore të Shëndetit për vitin 2021 është:
Ndërtimi i një bote më të drejtë dhe më të shëndetshme

Shëndeti është një e drejtë themelore e njeriut. Çdo person meriton të bëjë një jetë të shëndetshme, pavarësisht nga mosha, gjinia, përkatësia etnike, aftësi të kufizuar, situata ekonomike ose punësimi.

COVID-19 ka goditur rëndë të gjitha vendet, por ndikimi i tij ka qenë më i ashpër në komunitete me më pak të ardhura, kushte më të dobëta jetese dhe arsimimi, më pak mundësi punësimi; të cilët përjetojnë pabarazi gjinore dhe kanë qasje të kufizuar në mjedis të sigurtë, si ujë dhe ajër të pastër, siguri ushqimore dhe shërbime shëndetësore.

Kjo është e padrejtë por, është e parandalueshme. Prandaj, u bëhet thirrje udhëheqësve që tu sigurojnë të gjithëve kushte të favorshme për shëndet të mirë,

të monitorojnë

pabarazitë shëndetësore dhe të sigurojnë shërbime shëndetësore cilësore.

Udhëheqësit duhet tu përgjigjen

këtyre sfidave, për të siguruar shëndet për të gjithë, duke:

Punuar së bashku me komunitet dhe individët e prekur për të adresuar shkaqet themelore të pabarazive dhe për të zbatuar zgjidhje - brenda dhe përtej sektorit të shëndetësisë - për t'i adresuar ato.

Mbledhur të dhëna të besueshme dhe në kohë, të rëndësishme për kontekstin kombëtar, për të vlerësuar pabarazitë ndërmjet nëngrupeve të popullsisë dhe të ndërmerren veprime që kanë ndikim.

Trajtuar pabarazitë dhe shkaqet themelore të tyre, për të rritur investimet në kujdesin shëndetësor parësor.

Vepruar përtej kufijve kombëtarë dhe duke forcuar mekanizmat kombëtarë dhe ndërkombëtarë dhe ndërtuar besim dhe siguruar shërbime shëndetësore cilësore për të gjithë.

Shëndeti është e drejtë dhe jo privilegj. Është koha të ndërtojmë një botë më të drejtë dhe më të shëndetshme për të gjithë!